

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DFE-WNF.050.117.2025.AS
4109081.16874952.13789583
Warszawa, 02-02-2026

Odpowiedź na interpelację

Autor interpelacji: poseł Maciej Małecki

Temat: problemy z realizacją programu „Czyste Powietrze” w kontekście zatorów płatniczych, sytuacji wykonawców oraz beneficjentów

Sygnatura: K10INT13689

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedzi na pytania dotyczące realizacji programu priorytetowego „Czyste powietrze” (dalej: Program). Odpowiedzi przygotowano z wykorzystaniem informacji od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW).

1. Ile wniosków o płatność (wniosków rozliczeniowych) w programie „Czyste Powietrze” pozostaje niezrealizowanych przez wojewódzkie fundusze środowiska z terminem zatwierdzenia po dniu 31 grudnia 2024 r.? Proszę o dane liczebne (sztuki wniosków) oraz kwotowe (wartość środków oczekujących).

Z informacji o realizacji Programu, przekazanych do Ministerstwa Klimatu i Środowiska (dalej: MKiŚ) przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfośgw) (stan na 31.12.2025 r.), wynika, że:

- w przypadku wniosków o płatność złożonych w 2024 r.:
 - wypłaconych jest **96% czyli 187 207 wniosków na kwotę 4,54 mld zł;**
 - zwróconych beneficjentom do uzupełnienia brakujących dokumentów lub wyjaśnienia danych jest 2 682 wniosków o płatność na kwotę 84,9 mln zł;
 - w procesie księgowym wypłaty jest 252 wniosków o płatność na kwotę 8,74 mln zł.
- w przypadku wniosków o płatność złożonych w 2025 r.:
 - wypłaconych jest **48% czyli 84 700 wniosków na kwotę 2,03 mld zł;**
 - pozostałe wnioski o płatność są w procesie weryfikacji (formalnej lub merytorycznej, księgowej i ewentualnej kontroli) lub zwrócone beneficjentom do uzupełnienia.

Łączna liczba wniosków o płatność z przekroczonym terminem rozpatrzenia to 42 631 szt. o wartości 1,24 mld zł.

2. Jaki jest średni czas oczekiwania na wypłatę środków od momentu zatwierdzenia wniosku o płatność? Proszę o rozbicie według województw oraz dla całego kraju.

Informacje są przedstawione w tabeli nr 1 w załączniku do pisma.¹

3. Czy Ministerstwo posiada analizę ryzyka upadłości firm-wykonawców w związku z zatorami płatniczymi w programie? Czy prowadzone są rejestry takich podmiotów i jakie są ostatnie szacunki liczebności i wartości zagrożenia?

Stroną umowy o dofinansowanie, zawartej w ramach Programu, jest wfośigw i beneficjent. Beneficjent zobowiązuje się do złożenia wymaganej dokumentacji i realizacji przedsięwzięcia na zasadach i terminach przewidzianych w tym Programie. Wyłącznie beneficjenta wiąże z wykonawcą umowa cywilnoprawna dotycząca realizacji przedsięwzięcia objętego umową o dofinansowanie. NFOŚiGW ani wfośigw nie wiąże z wykonawcą żaden stosunek prawny.

Należy podkreślić, że Program „Czyste Powietrze” jest instrumentem wsparcia beneficjentów (gospodarstw domowych), a nie mechanizmem monitoringu kondycji finansowej podmiotów rynkowych. Instytucje wdrażające Program nie posiadają ustawowej podstawy do pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania danych finansowych wykonawców (podmiotów niebędących stroną umów o dofinansowanie). Prowadzenie takich analiz wykraczałoby poza zakres zadań Programu oraz kompetencje tych instytucji.

Podsumowując, MKiŚ, NFOŚiGW ani wfośigw nie posiadają informacji o sytuacji finansowej firm wykonawców oraz nie prowadzą analiz ryzyka w obszarze prowadzenia przez firmy działalności gospodarczej z uwagi na brak podstawy prawnej oraz potrzeby wynikającej z celów Programu.

4. Jakie działania zostały podjęte lub są planowane przez Ministerstwo / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w celu skrócenia terminów wypłat i poprawy płynności wykonawców? Czy przewidziane są regulacje obligujące fundusze do wypłaty w określonym maksymalnym terminie (np. do 30 dni od zatwierdzenia wniosku)?

Aby przyspieszyć wypłatę środków i uwzględnić zgłaszane przez beneficjentów oraz wykonawców postulaty, MKiŚ poleciło NFOŚiGW oraz wfośigw nadanie najwyższego priorytetu rozpatrywaniu zaległych wniosków o płatność. NFOŚiGW oraz wfośigw – we współpracy z MKiŚ – wdrożyły działania usprawniające, obejmujące:

- zwiększenie zatrudnienia w zespołach obsługujących Program;
- usprawnienie procesów weryfikacji i rozliczeń;
- wdrożenie tabeli kosztów jednostkowych, która usprawnia i ujednolica zasady oceny kosztów inwestycji;

¹ Wyjaśnienie do tabeli nr 1: arkusz obejmuje tabelę z danymi podzieloną na dwie grupy raportów:

- kolumny B–L zawierają informacje dotyczące wniosków o płatność (dalej: WoP) składanych w ramach naboru wniosków o dofinansowanie (dalej: WoD) rozpoczętego od 31.03.2025 r., z podziałem na poszczególne miesiące, w których wpływały WoP od stycznia do listopada tego roku.
- kolumny M–W zawierają zagregowane dane dotyczące WoP składanych na podstawie wniosków o dofinansowanie z wcześniejszych naborów w Programie. Dane obejmują WoP, które wpłynęły do wfośigw w okresie od stycznia do listopada 2025 r. i pochodzą z realizowanych inwestycji, zgodnie z okresem kwalifikowalności przedsięwzięcia, który mógł wynosić maksymalnie 36 miesięcy.

- dla beneficjentów Programu (finansowanego z FEnIKS), w przypadku braku możliwości częściowej lub całościowej realizacji przedsięwzięcia zgodnie z umową, wprowadzono możliwość przedłużenia terminu realizacji inwestycji;
- w niektórych wfośigw wprowadzono możliwość spotkań online oraz system powiadomień SMS dla beneficjentów lub wyszukiwarkę statusu wniosku;
- prowadzony jest stały dialog z branżą wykonawców tzw. okrągłe stoły regionalne, stosowane są wytyczne porządkujące współpracę wfośigw z wykonawcami, aby zwiększyć terminowość realizacji inwestycji i rozliczeń.

Ponadto NFOŚiGW przygotował szczegółowe zasady, dostępne na stronie Programu, zgodnie z którymi:

- po zatwierdzeniu wniosku do wypłaty, środki powinny zostać przekazane beneficjentowi w terminie nie dłuższym niż 3 dni robocze;
- jeśli jedyną wątpliwością przy weryfikacji jest wysokość kosztów jednostkowych, możliwa jest szybka wypłata częściowa, zgodna ze stawkami opublikowanymi na stronie Programu;
- po złożeniu przez beneficjenta kompletnych wyjaśnień, wfośigw ma maksymalnie 60 dni na rozliczenie wniosku i wypłatę pozostałej części dotacji.

Należy jednak podkreślić, że WFOŚiGW jako dysponent środków publicznych, są zobowiązane do zachowania szczególnej staranności przy weryfikacji dokumentów składanych przez beneficjentów w ramach rozliczenia wniosków o płatność. Każdy wniosek podlega szczegółowej analizie, a projekty oceniane są indywidualnie – z uwzględnieniem ich specyfiki, zakresu rzeczowego oraz przedstawionej dokumentacji.

5. Czy rozważana jest modyfikacja modelu umownego programu polegająca na tym, że wykonawca mógłby być stroną umowy dotacyjnej lub mieć gwarancję bezpośredniej wypłaty ze środków publicznych, co poprawiłoby jego pozycję negocjacyjną wobec beneficjenta i funduszu?

W ramach prowadzonej obecnie ewaluacji Programu analizowane są możliwe kierunki zmian, w tym modyfikacje modelu umownego, które mogłyby lepiej zabezpieczać interesy beneficjentów i budżetu państwa. Jednym z rozważanych wariantów jest włączenie wykonawców w niektóre elementy procesu umownego lub rozliczeniowego.

6. W jaki sposób Ministerstwo oraz NFOŚiGW monitorują i reagują na sytuacje, w których beneficjenci są wzywani do zwrotu dotacji z uwagi na niewykonane prace przez wykonawcę, który jednocześnie nie uzyskał płatności? Czy istnieje mechanizm wsparcia dla beneficjentów poszkodowanych w takich przypadkach?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej monitorują sytuacje, w których beneficjenci Programu znajdują się w sporach z wykonawcami – w tym w przypadkach, gdy w konsekwencji niewykonania prac przez wykonawcę beneficjent jest zobowiązany do zwrotu dotacji, a wykonawca oczekuje na rozliczenie wniosków o płatność w ramach pozostałych realizowanych przez siebie inwestycji.

Aby przyspieszyć proces rozliczania wniosków o płatność i reagować na sygnały od beneficjentów oraz wykonawców, MKiŚ zobowiązało wfośigw do stałego dialogu z branżą. W całym kraju organizowane są regionalne „okrągłe stoły”, podczas których omawiane są indywidualne problemy zgłaszane przez beneficjentów oraz firmy realizujące

przedsięwzięcia. Ponadto NFOŚiGW przygotował wytyczne porządkujące współpracę z wykonawcami i zwiększające przewidywalność oraz terminowość rozliczeń.

Równolegle trwają prace legislacyjne nad ustawą o pomocy poszkodowanym w Programie Czyste Powietrze. Projekt ustawy ma zapewnić instrumenty prawne umożliwiające skuteczniejsze wsparcie beneficjentów dotkniętych nierzetelnym działaniem wykonawców. Zakłada m.in.:

- dochodzenie wierzytelności bezpośrednio od nierzetelnych wykonawców w imieniu Skarbu Państwa;
- na czas dochodzenia wierzytelności - umożliwienie zawieszenia obowiązków windykacyjnych, dotyczących należności beneficjentów;
- umożliwienie udzielania ulg w spłacie należności cywilnoprawnych o charakterze uznaniowym, przez odpowiednie stosowanie przepisów ustawy o finansach publicznych.

W efekcie podjętych działań wprowadzono szereg usprawnień, które skracają czas weryfikacji wniosków i zwiększają przewidywalność wypłat. Zwiększa to bezpieczeństwo beneficjentów, a pośrednio również wykonawców, przyczyniając się jednocześnie do ograniczenia ryzyka nadużyć i poprawy efektywności realizacji Programu.

7. Czy w celu zwiększenia transparentności jest planowana publikacja raportu/zbiorczego zestawienia nieprawidłowości w programie „Czyste Powietrze” (liczba wykrytych przypadków, kwoty, odsetek wniosków z nieprawidłowościami) w rozbiciu na województwa, wykonawców i beneficjentów ?

Nie jest planowana publikacja zbiorczego raportu dotyczącego nieprawidłowości w Programie Czyste Powietrze, obejmującego dane w podziale na województwa, wykonawców i beneficjentów. Publikacja szczegółowych raportów o nieprawidłowościach mogłaby naruszać obowiązujące przepisy, ingerować w relacje cywilnoprawne stron oraz prowadzić do nieuzasadnionego stygmatyzowania poszczególnych beneficjentów lub wykonawców. Ministerstwo oraz NFOŚiGW koncentrują się na działaniach dialogowych (np. regionalnych okrągłych stołach) oraz na projektowanych rozwiązaniach ustawowych zwiększających ochronę poszkodowanych beneficjentów. Projektowane przepisy mają umożliwić m.in. dochodzenie wierzytelności od nierzetelnych wykonawców czy zawieszenie windykacji wobec beneficjentów. Tego typu instrumenty i rozwiązania systemowe w sposób praktyczny zwiększają transparentność procesu i wzmacniają bezpieczeństwo Programu.

8. Jakie są harmonogramy realizacji działań naprawczych, jakich i kiedy konkretne efekt – w tym znaczące skrócenie terminów wypłat i zmniejszenie zatorów – mogą być oczekiwane przez wykonawców i beneficjentów programu?

W ramach Programu Czyste Powietrze, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizują weryfikację wniosków o płatność z zachowaniem szczególnej staranności, wynikającej z obowiązku właściwego dysponowania środkami publicznymi. Każdy wniosek jest analizowany indywidualnie, z uwzględnieniem specyfiki inwestycji, zakresu rzeczowego oraz kompletności dokumentacji.

W obecnym modelu organizacyjnym nie jest możliwe wskazanie jednego, sztywnego harmonogramu zakończenia wszystkich weryfikacji. Różne terminy składania wniosków przez beneficjentów, zróżnicowana jakość dokumentacji oraz indywidualne przypadki wymagające uzupełnień powodują, że proces ten trwa różnie w zależności od województwa i konkretnej sprawy. Warto podkreślić, że choć wfośigw formalnie zobowiązane są do jednokrotnego wezwania beneficjenta do uzupełnienia dokumentów,

w praktyce, kierując się troską o uczestników Programu, umożliwiają składanie uzupełnień wielokrotnie. Rozwiązanie to zabezpiecza beneficjentów przed utratą prawa do wypłaty dotacji, ale jednocześnie naturalnie wydłuża czas weryfikacji.

Działania naprawcze wdrażane obecnie przez wfośigw i nadzorujące je instytucje koncentrują się przede wszystkim na usprawnieniu procesu kontroli i weryfikacji dokumentów oraz podnoszeniu jakości współpracy z wykonawcami i beneficjentami. Efekty tych działań mają charakter ciągły, a ich rezultatem będzie systematyczne, stopniowe skracanie czasu oczekiwania na wypłatę środków w miarę uspojniania praktyk oraz poprawy kompletności dokumentacji składanej przez beneficjentów.

Wypłaty środków będą realizowane przez wfośigw w możliwie najkrótszym terminie, każdorazowo po pozytywnej i kompletnej weryfikacji rozliczenia. Celem wszystkich obecnie wdrażanych działań jest zapewnienie, aby beneficjenci otrzymywali należne środki jak najszybciej – przy jednoczesnym zachowaniu bezpieczeństwa finansów publicznych i zgodności z warunkami Programu.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Załącznik: Tabela nr 1.

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM